

O nową jakość w edukacji nauczycielskiej¹

Jakie są potrzeby edukacyjne reformującej się szkoły? Jak połączyć teorię z praktyką edukacyjną? Jaka powinna być sylwetka absolwenta kierunków nauczycielskich?

Z poszukiwania odpowiedzi na powyższe pytania zrodziła się idea, zaakceptowana przez JM Rektora prof. Romualda Gellesa oraz Prorektora ds. Nauczania prof. Andrzeja Witkowskiego, powołania ogólnouniwersyteckiej, pozawydziałowej jednostki organizacyjnej Uniwersytetu, która z jednej strony – zgodnie z wymogami MEN – zmodernizowałaby prowadzenie zajęć z psychologii i pedagogiki, pozwalając Wydziałom na nadawanie uprawnień pedagogicznych w systemie studiów nauczycielskich (stacjonarnych, zaocznych i wieczorowych), z drugiej – stworzyłaby system nadawania kwalifikacji i doskonalenia czynnych nauczycieli oraz tworzenia sieci wsparcia dla absolwentów studiów podyplomowych.

Kiedy w marcu 2000 r. stawaliśmy (zespół w składzie: Andrzej Krajna, Leszek Ryk, Krystyna Sujak-Lesz) do konkursu ogłoszonego przez Prorektora ds. Nauczania prof. Andrzeja Witkowskiego ze swoim projektem Centrum Edukacji Nauczycielskiej niewielu wierzyło, że sprawy mogą potoczyć się tak szybko. Konkurs rozstrzygnięto w maju, na czerwcowym posiedzeniu Senat podjął Uchwałę o utworzeniu w Uniwersytecie Wrocławskim Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Rektor podpisał stosowne Zarządzenie 1 lipca (por. s. 365), a już 2 października odbyły się pierwsze zajęcia z psychologii i pedagogiki przez Centrum organizowane. Kształceniem tym zostało objętych około 2000 studentów naszego Uniwersytetu. Psychologowie i pedagodzy zatrudnieni w CEN opracowali autorski jednorodny program kształcenia.² Program został powielony i rozdany studentom kierunków nauczycielskich. Centrum otrzymało nowe, wyremontowane pomieszczenia przy ul. Cybulskiego 30.

Oczywiście, sukces ten nie byłby możliwy bez przychylności Kolegium Rektorskiego Uniwersytetu, które zaufało, że koncepcja, którą poparło – jest dobra. Bez wsparcia i zrozumienia władz rektorskich kolejnej kadencji, JM Rek-

---

¹ Wykorzystano tekst opublikowany w miesięczniku „Uniwersytet Wrocławski. Pismo społeczności akademickiej”, Nr 2 (2), Rok I, listopad 2000.

² W 2000 r. Zespół Psychologów tworzyli mgr Iwona Haba, dr Elżbieta Malkiewicz (*koordynator Zespołu Psychologów*), dr Maria Lewicka, mgr Elżbieta Szumiło, a Zespół Pedagogów: dr Jan Adamkiewicz, dr Maria Antoniewicz (*koordynator Zespołu Pedagogów*), mgr Marcin Fankanowski, dr Alicja Łysik, mgr Marzena Tkocz.

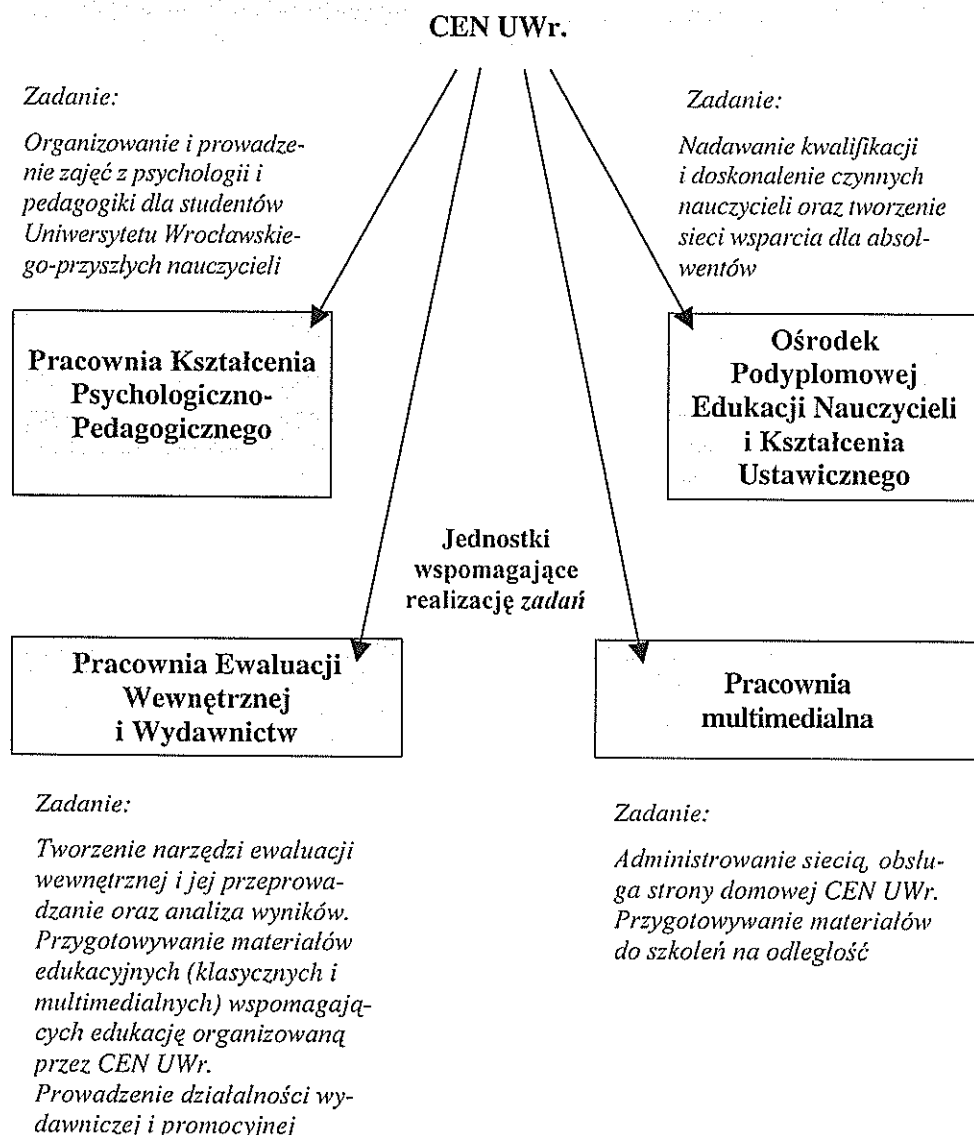
W kolejnych latach zmieniał się skład osobowy zespołów. W roku 2001 przestali pracować w Centrum mgr Iwona Haba, dr Alicja Łysik i dr Jan Adamkiewicz. Na ich miejsce przyszli mgr Anetta Pereświat-Soltan, mgr Anna Olszowa oraz mgr Marta Kochan-Wóciak i mgr Aleksandra Chybicka. Aktualnie koordynatorem Zespołu Pedagogów jest mgr Marzena Tkocz. Na krótko związany był z Centrum mgr Marcin Szumigraj.

W Biurze Centrum, po śmierci mgr Krystyny Grochowskiej, została zatrudniona mgr Katarzyna Opalińska. Opiekunem Pracowni Multimedialnej i Administratorem Sieci Centrum został Arkadiusz Remut.

tora prof. Zdzisława Latajki i Prorektor ds. Nauczania, prof. Krystyny Gabryjelskiej nie byłby możliwy dalszy rozwój działalności Centrum.

Bez zaangażowania tych wszystkich, którzy zwiążali swe losy zawodowe z CEN, pracując w trudnych, polowych warunkach nie udało się rozpocząć działania Centrum. Nie do przecenienia jest wkład pracy mgr Krystyny Grochowskiej i mgr Wiesławy Żabskiej oraz mgr Iwony Chmaj, która wtedy w Centrum rozpoczęła swoją pierwszą pracę zawodową.

STRUKTURA ZADANIOWA

STRUKTURA ORGANIZACYJNA

- Rada Naukowa

CEN UW.

- **Dyrektor**
- **Zastępca Dyrektora** (jednocześnie pełniący funkcję koordynatora Ośrodka Podyplomowej Edukacji Nauczycieli i Kształcenia Ustawicznego)
- **Sekretarz CEN UW.** (jednocześnie pełniący funkcję koordynatora Pracowni Ewaluacji Wewnętrznej i Wydawnictw)
- **Biuro Centrum**
  - Specjalista ds. Praktyk Pedagogicznych,
  - Specjalista ds. Finansowych i Osobowych,
  - Specjalista ds. Studenckich, Planowania Zajęć Dydaktycznych i Obsługi Administracyjnej,
  - Opiekun Pracowni Multimedialnej i Administrator Sieci

PRACOWNIA KSZTAŁCENIA PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNEGO

- Zespół Psychologów
  - Koordynator Zespołu
- Zespół Pedagogów
  - Koordynator Zespołu

OŚRODEK PODYPLOMOWEJ EDUKACJI NAUCZYCIELI I KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

- Koordynator Ośrodka
- Kierownicy Studiów Podyplomowych
- Autorzy programów i prowadzący zajęcia zatrudnieni na zasadach umownych

Jednostki wspomagające realizację zadań

PRACOWNIA EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ I WYDAWNICTW

- Koordynator Pracowni
- Zespoły zadaniowe (pracownicy Centrum i osoby zatrudniane na zasadach umownych)

PRACOWNIA MULTIMEDIALNA

- Opiekun Pracowni – Administrator Sieci
- Autorzy programów i prowadzący zajęcia zatrudnieni na zasadach umownych

Działalność Centrum nie kończy się na opracowaniu i realizacji jednorodnego programu kształcenia psychologiczno-pedagogicznego studentów-przyszłych nauczycieli w Uniwersytecie Wrocławskim. Obok Pracowni Kształcenia Psychologicznego-Pedagogicznego, która realizuje te zadania funkcjonuje w CEN ważny w okresie reformowania się oświaty Ośrodek Podyplomowej Edukacji Nauczycieli i Kształcenia Ustawicznego, który przejął zadania, rozwiązane w momencie powołania CEN, Centrum Podyplomowego Kształcenia Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych. Bez naszego doświadczenia zdobytego w tej międzywydziałowej jednostce nie byłoby projektu CEN. Działalność organizacyjna i programowa oraz sukcesy odniesione w tamtym, ukochanym „małym” Centrum upewniły nas, że to, co robimy ma sens. Zostaliśmy zauważeni i władzom rektorskim łatwiej było zapalić przed nami zielone światło.

Wówczas, w marcu 1999 roku, kiedy powstawało „małe” Centrum, też nam zaufano. Przede wszystkim prof. Stefan Mróz – dziekan Wydziału Fizyki i Astronomii i prof. Józef Ziółkowski – ówczesny dziekan Wydziału Chemii. Projekt poparła również prof. Teresa Oberc-Dziedzic – dziekan Wydziału Nauk Przyrodniczych. Kiedy pierwszy projekt CPKN powstawał, a było to w roku 1992, nie było takiego międzywydziałowego poparcia; gorącym orędownikiem powołania takiej jednostki był wówczas jedynie prof. Bogdan Sujak, nadzorujący pracę Zespołu Dydaktyki Fizyki w Instytucie Fizyki Doświadczalnej. CPKN zrealizowało 5 studiów podyplomowych, kwalifikacyjnych bądź doskonalących, dla 450 nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów, finansowanych przez MEN oraz na zlecenie tego Ministerstwa zorganizowało 2 konferencje naukowo-metodyczne, istotne z punktu widzenia reformującej się oświaty.

Jednostką wspomagającą realizację zadań Pracowni Kształcenia Psychologiczno-Pedagogicznego i Ośrodka Podyplomowej Edukacji Nauczycieli i Kształcenia Ustawicznego jest Pracownia Ewaluacji Wewnętrznej i Wydawnictwo; do zadań Pracowni należy tworzenie narzędzi ewaluacji wewnętrznej, jej prowadzenie oraz analiza wyników prowadząca do poprawienia skuteczności działań edukacyjnych organizowanych przez CEN, a także przygotowywanie materiałów edukacyjnych (klasycznych i multimedialnych) wspomagających kształcenie i doskonalenie nauczycieli.

Wrzesień 2000 roku był dla działalności CEN bardzo istotny. 18 września odbyło się I Ogólnopolskie Forum Nauczycieli Przyrody, organizowane na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, w którym udział wzięli absolwenci studiów podyplomowych „Nauczyciel przyrody – doradca metodyczny” z całej Polski, przedstawiciele krajowych uczelni, ośrodków doskonalenia nauczycieli, stowarzyszeń i wydawców oraz goście zagraniczni zainteresowani tym, co się w polskiej oświacie dzieje. W Auli Leopoldyńskiej obradowało 400 osób. CEN uzyskał za organizację wyróżnienie Ministra Edukacji Narodowej. Opublikowaliśmy numer specjalny nowego kwartalnika naukowo-metodycznego „Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej”, którego redakcja mieści się w CEN. Do tej pory ukazało się już 18 numerów kwartalnika.

W latach 1999-2003 w ramach grantów edukacyjnych MEN/MENiS Centrum zrealizowało 14 projektów studiów podyplomowych, kwalifikacyjnych i doskonalących, odpowiadających różnorodnym potrzebom reformującej się szkoły.

Kształcili się na nich doradcy metodyczni, nauczyciele nowych specjalności (przyrody, przedsiębiorczości), a także uzyskujący kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu. Ponadto, wielu nauczycieli doskonało swe umiejętności dydaktyczne i wychowawcze.³ Łącznie w ramach grantów edukacyjnych MEN/MENiS Centrum Edukacji Nauczycielskiej przeszkoliło ok. 1200 czynnych nauczycieli z terenu Dolnego Śląska i innych regionów.

Z roku na rok oferta edukacyjna CEN ulega znaczącym modyfikacjom. Centrum prowadzi badania sondażowe potrzeb edukacyjnych dolnośląskich nauczycieli i stara się aktywnie dostosowywać swoją ofertę do potrzeb reformującego się systemu oświaty. W ciągu 5-ciu lat na studiach podyplomowych doskonało swój warsztat pracy lub uzyskało nowe kwalifikacje ok. 3500 czynnych nauczycieli.

W kolejnych latach Centrum realizowało działania edukacyjne kierowane do nauczycieli, wygrywając konkursy i przetargi ogłaszane przez MENiS i Dolnośląskie Kuratorium Oświaty.

Centrum „małe” i „duże” na zlecenie MEN/MENiS zorganizowało w latach 1999-2005 sześć, istotnych dla reformy oświaty, konferencji i seminariów naukowo-metodycznych; dwa ostatnie seminaria – zorganizowane zostały we współpracy z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Centrum (wspólnie z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie) uruchomiło we wrześniu 2003 r. na zlecenie MENiS Internetowe Forum Dyskusyjne „Edukacja Elementarna”. Miejsce realizacji: www.cen.uni.wroc.pl/forum.

Centrum organizuje cykliczne Dolnośląskie Konferencje Naukowo-Metodyczne „Nauczyciel z pasją – szansą edukacji?” (wspólnie z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie). W konferencjach brało co-rocennie udział ok. 200 osób (nauczycieli dolnośląskich szkół, dydaktyków z uczelni wrocławskich, konsultantów i doradców metodycznych z ośrodków doskonalenia nauczycieli oraz przedstawicieli organów prowadzących szkoły).

---

³ Opracowanie tak bogatej i różnorodnej oferty edukacyjnej nie byłoby możliwe bez udziału edukatorów z systemu oświaty i nauczycieli akademickich z uczelni wrocławskich. W latach 1999-2005 współpracowało z Centrum ok. 200 specjalistów o uznanym w środowisku akademickim lub oświatowym – dorobku naukowo-metodycznym. Współpracowali z nami m.in. mgr Magdalena Adamus, plk Stefan Bożek, prof. dr hab. Ryszard Cach, dr Krystyna Chmieleńska, prof. dr hab. Adam Chmielewski, dr Anna Dębicka, prof. dr hab. Jan Harasimowicz, mgr Lucyna Haraszkiwicz, prof. dr hab. Adam Jezierski, prof. dr hab. Urszula Kalina-Prasznic, mgr Elżbieta Kaszewiak, prof. dr hab. Leszek Koczanowicz, mgr Jolanta Kolasińska, prof. dr hab. Arkadiusz Kozubek, prof. dr hab. Jerzy Mroziński, mgr Ryszard Nych, mgr Joanna Piskorz, dr Jarosław Proćków, dr Tadeusz Rzepa, dr Leszek Sobkowiak, mgr Izabela Starzec, dr Zofia Sujak-Kałuszyńska, mgr Janina Żyromska.

Zawsze mogliśmy liczyć na organizacyjne wsparcie mgra Marcina Mroza.

Przedstawiciele Centrum brali lub biorą udział w pracach zespołów badawczych i projektowych MENiS:

- Zespołu Projektowego i Koordynacyjnego DONAP (Doskonalenie Nauczycieli Przyrody),
- Podzespołu ds. Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju przy Zespole DONAP,
- Zespołu ds. Podstawy Programowej Edukacji Elementarnej.

CEN UW. uczestniczył jako partner w projekcie „SySTEM: Systematic Professional Development Through Science Teacher Education Modules” (Program Comenius akcja 2.1) – projekt realizowany w latach 2002 – 2004. Przedstawiciele CEN UW. brali udział w pracach Zespołu Projektowego „Forum Edukacyjne Społeczeństwa Informacyjnego. Dolnośląski program wspierania szkoły w kształceniu dla społeczeństwa informacyjnego”.

Przedstawiciele CEN są członkami zespołu projektowego ds. opracowania ramowego programu „Kursu dla opiekunów praktyk pedagogicznych w szkole” działającego w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie.

Dwóch nauczycieli akademickich uzyskało stopień naukowy doktora (Anetta Pereświat-Sołtan i Marta Kochan-Wójcik).

Członkowie zespołu CEN opublikowali w okresie 5-ciu lat 61 artykułów naukowych i naukowo-metodycznych. CEN wydał 4 publikacje książkowe.

W Centrum od paru lat (pod kierunkiem dra Jana Lesza) trwają przygotowania do stopniowego wdrożenia technik kształcenia na odległość w zakresie wybranych typów zajęć i wybranych rodzajów studiów podyplomowych dla nauczycieli. W roku akademickim 2003/2004 w ramach pilotażowych studiów podyplomowych „Pedagogika ucznia w centrum – technologia informacyjna – zmiana w edukacji”, w których uczestniczyło 117 nauczycieli, około 85% zajęć warsztatowych z TI przeprowadzono na odległość. Zajęcia na odległość prowadzono techniką moderowanych grup dyskusyjnych. Wybór techniki i sposobu organizacji pracy w grupach wynikał z idei internetowej grupy wsparcia wypracowanej w CEN i promowanej wśród nauczycieli – uczestników kolejnych edycji studiów podyplomowych w ramach zajęć z TI. Sposób przekazywania nowych treści jak i sposób zadawania problemów do rozwiązania oparte były na technice tzw. karty roboczej, która jest produktem dotychczasowych prac przygotowawczych i została wypracowana i rozwinięta w CEN w ramach stacjonarnych zajęć warsztatowych z TI.

W Centrum podejmowane są również działania zmierzające do wypracowania narzędzi umożliwiających nauczycielom wymianę doświadczeń zawodowych i podtrzymujących kontakt słuchaczy studiów podyplomowych z uczelnią.

Zmienia się nieustannie kontekst działania Centrum, jednak otwarta koncepcja jego funkcjonowania pozwala te zmiany uwzględnić i stymulować.